Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Historia i dziedzictwo XX wieku

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów
turystyka historyczna i muzealnictwo

Specjalność
-

Jednostka organizacyjna
Instytut Historii i Archiwistyki

Poziom studiów
I stopnia

Forma studiów
studia stacjonarne

Profil studiów
ogólnoakademicki

Cykl dydaktyczny
2024/25

Forma weryfikacji uzyskanych efektów uczenia się
Egzamin na ocenę

Języki wykładowe
polski

Obligatoryjność
Obowiązkowy

Blok zajęciowy
Przedmioty ogólne/obligatoryjne

Koordynator zajęć	Anna Zapalec
Prowadzący zajęcia	Anna Zapalec

Okres	**Forma weryfikacji uzyskanych efektów uczenia się**	**Liczba punktów ECTS**
Semestr 5	Egzamin na ocenę **Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia** • Wykład: 30, Egzamin na ocenę • Ćwiczenia audytoryjne: 30, Zaliczenie bez oceny	4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie studentom wiedzy na temat kluczowych zagadnień historii XX wieku w perspektywie dziejów powszechnych oraz historii Polski.
C2	Ukazanie najważniejszych procesów politycznych, społecznych i gospodarczych kształtujących rzeczywistość XX wieku.
C3	Rozwijanie umiejętności dostrzegania związków pomiędzy wydarzeniami historycznymi a przemianami cywilizacyjnymi i kulturowymi współczesnego świata.
C4	Zapoznanie studentów z problematyką dziedzictwa XX wieku oraz sposobami jego interpretacji i upowszechniania.
C5	Wprowadzenie do zagadnień muzealnictwa odnoszących się do historii i dziedzictwa XX wieku.
C6	Kształtowanie umiejętności analizy wybranych zjawisk historycznych w kontekście pamięci zbiorowej, kultury historycznej i praktyk muzealnych.
C7	Kształtowanie umiejętności analizy wybranych zjawisk historycznych w kontekście pamięci zbiorowej, kultury historycznej i praktyk muzealnych.
C8	Pogłębienie wiedzy dotyczącej historii i dziedzictwa emigracyjnego XX wieku oraz historii i dziedzictwa PRL.
C9	Rozwijanie kompetencji interpretacyjnych i krytycznego myślenia w odniesieniu do źródeł historycznych, narracji muzealnych i form prezentacji dziedzictwa.

Wymagania wstępne

Wiedza dotycząca XX wieku na poziomie szkoły średniej, historia XIX w. na poziomie szkoły wyższej (studia I stopnia). Umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstów popularnonaukowych oraz naukowych, wyciągania i formułowania na ich podstawie wniosków. Uumiejętność analizy prostych tekstów źródłowych.
Umiejętność samodzielnego poszukiwania literatury w procesie tworzenia referatu.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy:			
W1	Student/ka rozumie powiązania wydarzeń i procesów historycznych w XX wieku z rozwojem cywilizacyjnym, technicznym, duchowym i kulturowym człowieka w tym okresie, a także we współczesności. Rozpoznaje zaawansowane relacje i zależności pomiędzy historią najnowszą, a aktualnymi wydarzeniami w zakresie historii kultury i mentalności.	K_W04	Egzamin pisemny, Referat, Prezentacja, Aktywność
W2	Student/ka posiada zaawansowaną wiedzę o specyfice przedmiotowej z zakresu turystyki historycznej i muzealnictwa w zakresie zagadnień związanych z historią i dziedzictwem XX wieku. Zna wybrane zagadnienia z zakresu turystyki historycznej i muzealnictwa, kierunki badań w tym zakresie oraz podstawową terminologię także w zakresie nauk pomocniczych historii.	K_W01	Egzamin pisemny, Referat, Prezentacja, Aktywność

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
W3	Student/ka zna wybrane zasoby dóbr dwudziestowiecznej kultury Polski oraz świata.	K_W01	Egzamin pisemny, Referat, Prezentacja, Aktywność
Umiejętności:			
U1	Student/ka samodzielnie zdobywa i systematyzuje wiedzę w sposób uporządkowany przy zastosowaniu nowoczesnych technik pozyskiwania, klasyfikowania i analizowania informacji. Definiuje, objaśnia i stosuje poprawnie (w mowie) podstawowe terminy fachowe właściwe dla historii oraz dziedzictwa XX w.	K_U02	Egzamin pisemny, Referat, Prezentacja, Aktywność
U2	Student/ka rozpoznaje, wykorzystuje i analizuje zaawansowane teksty historiograficzne, teksty źródłowe, teksty kultury oraz inne wytwory cywilizacji, kultury i sztuki XX wieku. Prezentuje efekty swojej pracy w usystematyzowanej formie z zastosowaniem różnorodnych, nowoczesnych metod i technik (referat z prezentacją).	K_U03	Referat, Prezentacja
U3	Student/ka w zaawansowany sposób korzysta z technologii informacyjnej, multimediów i zasobów Internetu w zakresie poszukiwania informacji na temat historii i dziedzictwa XX wieku. Potrafi ocenić, opracować i zastosować uzyskane tą drogą informacje.	K_U06	Referat, Prezentacja
Kompetencji społecznych:			
K1	Student/ka jest gotów do odpowiedzialnego wykonywania ról zawodowych, w tym do podnoszenia kompetencji i systematycznego dokształcania się w zakresie wiedzy dotyczącej historii i dziedzictwa w XX wieku.	K_K01	Egzamin pisemny, Referat, Prezentacja, Aktywność
K2	Student/ka rozumie złożoność oraz wielowymiarowość historii XX wieku j jest gotów do szanowania i rozumienia różnic poglądów determinowanych zróżnicowanym podłożem narodowym, etnicznym i kulturowym.	K_K02	Egzamin pisemny, Referat, Prezentacja, Aktywność

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Czym jest historia najnowsza? Czym jest wiek XX? I wojna światowa w Polsce i na świecie (1914-1918)	W1, K1, K2	Wykład
2.	Kształtowanie nowego ładu światowego i odrodzenie Polski (1918-1919)	W1, W2, W3, U1, K1, K2	Wykład
3.	„Wojny liliputów” i wielkie zmagania. Konflikty lat 1919-1921 w Polsce i w Europie.	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
4.	Nie tylko Europa. Kolonializm i post-kolonializm jako sposób na interpretację historii świata w XX wieku.	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
5.	Społeczeństwo, gospodarka i polityka lat dwudziestych w Polsce i na świecie.	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
6.	Nieszczęścia okresu międzywojennego - totalitaryzmy, autokracje oraz wielki kryzys.	W1, W2, W3, U1, K1, K2	Wykład
7.	Droga ku wojnie – druga połowa lat trzydziestych w Polsce i na świecie.	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
8.	II wojna światowa – katastrofa ludzkości (1939-1941)	W1, W2, W3, U1, K1, K2	Wykład
9.	II wojna światowa – wielka koalicja na drodze do zwycięstwa (1942-1945).	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
10.	Świat odbudowany - świat podzielony. Tworzenie podstaw dyktatury komunistycznej w Polsce (1944-1948)	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
11.	Zimna wojna w fazie kulminacji. Stalinizm w Polsce (1948-1956)	W1, W2, W3, U1, K1, K2	Wykład
12.	Napięcia i rewolucje – świat w latach sześćdziesiątych XX w. Rządy Władysława Gomułki w Polsce (1956-1968).	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
13.	Ku odprężeniu (détente). Epoka Edwarda Gierka w Polsce (1970-1980).	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
14.	Lata 1980-1989 w Polsce i na świecie.	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
15.	Wiosna narodów, transformacja i „dziki wschód”. Świat i Polska u wrót nowej epoki (1989-2000).	W1, W2, W3, K1, K2	Wykład
16.	Polska emigracja po II wojnie światowej.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
17.	Instytucje emigracyjne jako przestrzenie dziedzictwa.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
18.	Dziedzictwo Instytutu Literackiego.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
19.	Myśl wschodnia „Kultury”. Dziedzictwo polityczne i geopolityczne emigracji.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
20.	Publicystyka emigracyjna wobec wydarzeń w kraju. Porównanie narracji emigracyjnej i PRL.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
21.	Twórczość emigracyjna jako forma dziedzictwa – publicystyka, eseistyka, literatura.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
22.	Dziedzictwo emigracyjne w przestrzeni muzealnej.	W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
23.	Czym był PRL? Jak definiować oraz podsumować ten okres? Na czym polega jego potencjał turystyczny?	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
24.	Życie codzienne PRL w turystyce i muzealnictwie.	W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
25.	Rodzina i dom – PRL od strony prywatnej.	W1, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
26.	Czas wolny i turystyka PRL. Wypoczynek w cieniu ideologii.	W1, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
27.	Kultura masowa PRL jako nośnik pamięci.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
28.	Ideologia i propaganda – narracje w przestrzeni publicznej i muzealnej.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne
29.	„Solidarność”, stan wojenny oraz transformacja w turystyce i muzealnictwie.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia audytoryjne

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład, Wykład konwersatoryjny
Ćwiczenia audytoryjne	Dyskusja

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Kurs kończy się egzaminem. Kryteria oceny: Ocena dostateczna – student opanował w stopniu zadowalającym założone dla kursu efekty uczenia się. Ocena dobra – student spełnił kryteria oceny dostateczny, a ponad to wykazał się wiedzą wykraczająca poza podstawowy zakres literatury podstawowej i ponadprzeciętna aktywnością w dyskusji. Ocena bardzo dobra – student spełnił kryteria oceny dobry, a ponad to wykazał się znacznie poszerzoną wiedzą oraz zdolnością analizy i interpretacji źródeł w kontekście historycznym, jak też formułowaniem i prezentacją trafnych i autonomicznych sądów. Warunkiem podejścia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń. Obecność jest obowiązkowa. Dopuszczalne są dwie nieobecności. Warunki zaliczenia kursu dla osób realizujących kurs w trybie indywidulanej organizacji studiów (IOS): 1) Studenci posiadający indywidualną organizację studiów zobowiązani są do odbywania systematycznie konsultacji indywidualnych z wykładowcą (zaliczenia tematyki kursu) podczas dyżuru dla studentów nad poszczególnymi tematami zajęć (tematyka w karcie kursu) w oparciu o literaturę podaną przez wykładowcę. 2) Zdanie egzaminu na zasadach identycznych z pozostałą częścią grupy.
Ćwiczenia audytoryjne	Uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń na podstawie: 1) Obecności na zajęciach. 2) Wygłoszenia referatu z prezentacją multimedialną. 3) Aktywności podczas zajęć. Obecność jest obowiązkowa. Dopuszczalne są dwie nieobecności. Warunki zaliczenia kursu dla osób realizujących kurs w trybie indywidulanej organizacji studiów (IOS): 1) Studenci posiadający indywidualną organizację studiów zobowiązani są do odbywania systematycznie konsultacji indywidualnych z wykładowcą (zaliczenia tematyki kursu) podczas dyżuru dla studentów nad poszczególnymi tematami zajęć (tematyka w karcie kursu) w oparciu o literaturę podaną przez wykładowcę. 2) Zaliczenie referatu wraz z prezentacją multimedialną na ustalony z prowadzącym temat. Zaliczenie odbywa się na dyżurze stacjonarnym lub online. Ostateczny termin: ostatni dzień zajęć semestru zimowego roku akademickiego 2025/2026. 3) Zdanie egzaminu na zasadach identycznych z pozostałą częścią grupy.

Literatura

Obowiązkowa

1. Brzoza Czesław, Sowa Andrzej Leon, Historia Polski 1918-1945, Kraków 2006 (fragmenty).
2. Czapiewski E., Tyszkiewcz J., Historia powszechna. XX wiek, Warszawa 2010 (fragmenty)
3. Davies Norman, Europa. Rozprawa historyka z historią, różne wydania (fragmenty).
4. Kaczmarek Ryszard, Historia Polski 1914-1989, Warszawa 2010 (fragmenty).
5. Roszkowski Wojciech, Historia Polski 1914-2001, Warszawa 2004 (fragmenty).

Dodatkowa

1. Dudek A., PRL bez makijażu, Kraków 2008.
2. Friszke A., Życie polityczne emigracji, Warszawa 1999 (fragmenty).
3. Habielski R., Życie społeczne i kulturalne emigracji, Warszawa 1999 (fragmenty).
4. Jarząbek M., Dziedzictwo- zarys historii słowa i pojęcia. Studium metod historii pojęć a badanie „przeszłości w teraźniejszości, „HISTORYKA. Studia Metodologiczne", 2021, t.51, s. 411–432.
5. Klich-Kluczewska B., Rodzina, tabu i komunizm w Polsce, Kraków 2015 (fragmenty).
6. Kowalczyk A.S., Giedroyc i „Kultura", Wrocław 1999.
7. Machcewicz P., Emigracja w polityce międzynarodowej, Warszawa 1999 (fragmenty).
8. Semkow P. (red.), Propaganda PRL. Wybrane problemy, Gdańsk 2004.
9. Zaremba M., Wielka trwoga: Polska 1944–1947: ludowa reakcja na kryzys, Kraków 2012 (fargmenty)
10. Applebaum A., Gułag, Warszawa 2005.
11. Ash T.G., Wiosna obywateli. Rewolucja 1989 widziana w Warszawie, Berlinie, Budapeszcie i Pradze, Kraków 2019 (fragmenty).
12. Brzoza C., Polska w czasach niepodległości i II wojny światowej (1918-1945), Wielka historia Polski t. 9, Kraków 2001.
13. Chwalba A., Legiony Polskie 1914-1918, Kraków 2018.
14. Davies N., Orzeł biały czerwona gwiazda: wojna polsko-bolszewicka 1919-1921, Warszawa 1997.
15. Dudek A., Państwo i Kościół w Polsce 1945-1970, Kraków 1995.
16. Dudek A., Reglamentowana rewolucja. Rozkład dyktatury komunistycznej w Polsce 1988-1990, Kraków 2014.
17. Dudek A., Zblewski Zdzisław, Utopia nad Wisłą. Historia Peerelu, Warszawa 2008.
18. Garlicki A., Drugiej Rzeczpospolitej początki, Wrocław 1996.
19. Garlicki A., Józef Piłsudski (1867-1935), Kraków 2012.
20. Giedroyc J., Autobiografia na cztery ręce, oprac. K. Pomian, Warszawa 1994.
21. Eisler J., Zarys dziejów politycznych Polski 1944-1989, Warszawa 1992.
22. Friszke A., Czas KOR-u: Jacek Kuroń a geneza Solidarności, Kraków 2011.
23. Friszke A., Rewolucja Solidarności. 1980-1981, Warszawa 2014.
24. Kaczmarek R., Powstania śląskie 1919-1920-1921, Kraków 2019.
25. Kissinger H., Dyplomacja, Warszawa 1996.
26. Kraków w latach 1918-1939, pod red. Janiny Bieniarzówny, Jana M. Małeckiego, Kraków 1997.
27. Paczkowski A., Strajki, bunty, manifestacje jako polska droga przez socjalizm, Poznań 2003.
28. Pobóg-Malinowski W., Najnowsza historia polityczna Polski, t. II, 1914-1939, Kraków 2004.
29. Snyder T., Czarna ziemia. Holocaust jako ostrzeżenie, Warszawa 2015.
30. Wspominając ludzi „Kultury", oprac. S.M. Nowinowski, Paryż-Kraków 2016.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	**Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć**
Wykład	30
Ćwiczenia audytoryjne	30
Przygotowanie do egzaminu	30
Przygotowanie do zajęć	20

Przygotowanie referatu	5
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	5
Łączny nakład pracy studenta	**Liczba godzin** 120
Liczba punktów ECTS	**ECTS** 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut